

MAHDOLLISUUS VAPAAMUOTOISEEN KOMMENTTIIN / LAUSUNTOON VIEREMÄN HYVINVOINTIKERTOMUKSEN PAINOPISTEALUEISTA

Vieremän kunnanhallitus päätti 22.6.2015 pitämässään kokouksessa pyytää lausuntoja ja vapaamuotoisia kommentteja hyvinvointikertomuksesta myös kuntalaisilta lautakuntien, vanhusneuvoston, MLL:n, nuorisoklubin, urheiluseurojen, Ylä-Savon Soten edustajien ja muiden keskeisten toimijaryhmien lisäksi. Lausunnot ja kommentit tulee antaa 31.8.2015 mennessä sähköpostitse osoitteeseen viereman.kunta@vierema.fi

Mikä hyvinvointikertomus on?

Hyvinvointikertomus on osa kunnan hyvinvointijohtamista, ja hyvinvointikertomusta käytetään apuna kunnan poliittisessa päätöksenteossa. Yksinkertaisesti hyvinvointikertomus on vuosittain laadittava tiivis asiakirja, jonka eri hallinnonalojen asiantuntijat valmistelevat yhdessä. Lisäksi kerran valtuustokaudessa on laadittava laaja hyvinvointikertomus.

Hyvinvointikertomus sisältää kolme osiota:

1. katsauksen kuntalaisten hyvinvointiin ja siihen vaikuttaviin tekijöihin
2. suunnitelman kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi
3. arvion toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoiminnasta ja hyvinvointipolitiikasta

Miksi hyvinvointikertomus valmistellaan?

Terveydenhuoltolain 12 § velvoittaa kunnan seuraamaan asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Sama lainkohta velvoittaa kunnan raportoimaan valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä ja edelleen valmistelemaan laajemman hyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa.

Kuntalain 1.2 § edellyttää kunnalta asukkaidensa hyvinvoinnin edistämistä. Sähköisesti laadittava hyvinvointikertomus on oiva työkalu tämän tehtävän hoitamiseen. Peruste hyvinvointikertomuksen laatimiselle on siis lainsäädännössä.

Kuka valmistelee hyvinvointikertomuksen?

Hyvinvointikertomuksen valmistelemine kuuluu kunnan pysyville toimijoille. Tällä pyritään varmistamaan hyvinvointikertomuksen kytkeminen osaksi kunnan talouden ja toiminnan suunnittelua.

Vieremän kunnassa hyvinvointikertomuksen laatimisesta vastaa hyvinvointityöryhmä, johon kuuluvat kunnanjohtaja Ari Hukkanen, kunnansihteeri Mika Hämeenniemi, sivistysosaston päällikkö Matti Pasanen, tekninen johtaja Mikko Kajanus, liikuntasihteeri Kaisa Laitinen (virka-aikana vs. liikuntasihteeri Sonja Kärkkäinen) ja vapaa-ajan ohjaaja Raili Turunen.

Keitä hyvinvointikertomus koskee?

Kunnan toimijoiden lisäksi hyvinvointikertomus koskee juuri sinua, kuntalaista. Kuntalaisia koskeva hyvinvointitieto kootaan hyvinvointikertomukseen, jolloin voidaan tehdä päätelmiä kuntalaisten hyvinvointitarpeista. Tämä puolestaan mahdollistaa kunnan palveluiden järjestämisen kuntalaisten tarpeita vastaaviksi. Näin resurssit voidaan käyttää tehokkaammin. Hyvinvointikertomus palvelee siis sekä yksittäisten kuntalaisten että koko kunnan etua.

Mitä hyötyä sähköisestä hyvinvointikertomuksesta on?

Sähköinen hyvinvointikertomus on Suomen Kuntaliiton omistama Internetissä toimiva työkalu, jonka avulla kunnat laativat hyvinvointikertomuksensa.

Työkalu auttaa kuntaa vastaamaan lainsäädännössä kunnalle asetettuihin velvollisuuksiin ja esimerkiksi helpottaa hyvinvointitiedon vertailua kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa tulee ottaa huomioon muun muassa kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Vieremän kuntastrategia ajalle 2011–2016 hyväksyttiin valtuustossa 7.11.2011. Sen strategisia painopisteitä kuntalaisten hyvinvoinnin tukemisen ja edistämisen osalta ovat esimerkiksi kuntalaisten oman aktiivisuuden lisääminen sekä ennaltaehkäisy ja varhaisen puuttumisen periaate.

Hyvinvoinnin edistämistä tukevia ohjelmia ja suunnitelmia ovat muiden muassa Ylä-Savon kotouttamisohjelma, Vieremän kunnan elinkeino-ohjelma ajalle 2011–2015 ja Ylä-Savon Sote kuntayhtymän lastensuojelun suunnitelma 2014–2016.

VAPAAMUOTOISIA KOMMENTTEJA TAI VIRALLISTA LAUSUNTOA PYYDETÄÄN SIIS ALLA OLEVAAN LUONNOKSEEN VIEREMÄN HYVINVOINTIKERTOMUKSEN PAINOPISTEALUEISTA HYVINVOINNIN EDISTÄMISEKSI. ERITYISESTI TOIVOTAAN MAHDOLLISIA MUUTOS/KEHITYSEHDOTUKSIA, MUTTA MYÖS KOMMENTTEJA YLEISELLÄ TASOLLA VOI ESITTÄÄ. PAINOPISTEALUEIDEN JÄLKEEN ON ESITELTY YHTEENVETO HAVAINNOISTA JA ARVIOINNEISTA, JOTKA PERUSTUVAT THL:N INDIKAATTOREIHIN.

Suunnitelma hyvinvoinnin edistämisestä alkavalla valtuustokaudella

Suunnitelmassa on neljä painopistealuetta tai kehittämiskohdetta. Jokaisen painopistealueen osalta suunnitelmassa määritellään tavoitteet, toimenpiteet, resurssit ja arviointimittarit.

Painopistealue 1) Perheiden, lasten ja nuorten hyvinvointi

Tavoite A) Lasten ja perheiden henkisen hyvinvoinnin lisääminen

- Toimenpiteet ja vastuutahot
 - Vanhemmuuden vahvistaminen: luennot, vanhempainillat, vanhempainryhmät, perhevalmennus
 - Vanhemmuuden teemavuosi
 - Perhetyöntekijöiden ennaltaehkäisevät kotikäynnit ja tuki lapsiperheille
 - Lapsiperheiden kotipalvelu
 - Neuvokas perhe- menetelmän käyttäminen puheeksiottamisen tukena
 - Läheis- ja perheväkivallan ehkäisy
- Resurssit
- Arviointimittarit

- Kysely vanhemmille ja toteutuneet toimenpiteet
- Lastensuojeluilmoitusten määrä
- Huostaanottojen määrä

Tavoite B) Nuorisotakuun hyvä hoitaminen

- Toimenpiteet ja vastuutahot
 - Yhteistyö eri tahojen kesken (muiden muassa koulut, nuorten sosiaalityö ja Kelan palvelut)
- Resurssit
 - Nuorisotakuun vastuutahona on Vieremällä kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti lakisääteinen, monialainen työryhmä:
 - Työryhmä koostuu nuorisotyön, sosiaalitoimen, koulutoimen, ammattiopiston, poliisin, työvoimahallinnon, mielenterveys- ja päihdetyön sekä etsivän nuorisotyön edustajista.
 - Mukana ryhmässä on myös kunnan työsuunnittelija silloin, kun asialistalla on nuorisotakuuseen liittyviä asioita. Nuorisotakuun koordinaattorina toimii vapaa-ajanohjaaja.
 - Monialaisen työryhmän tehtävänä on tuottaa tietoa päätöksen teon pohjaksi nuorten elinoloista ja työllisyydestä.
- Arviointimittarit
 - Alle 29-vuotiaiden nuorisotyöttömien määrä
 - Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24 -vuotiaiden %-osuus vastaavanikäisestä väestöstä.
 - Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24 -vuotiaiden %-osuus vastaavasta väestöstä.

Tavoite C) Lasten ja nuorten huostaanottojen ja kodin ulkopuolelle sijoittamisten vähentäminen

- Toimenpiteet ja vastuutahot
 - Vanhemmuuden tukemisen toimet
- Resurssit
- Arviointimittarit
 - Vanhemmuuden puutteesta kärsivien %-osuus 8. ja 9. luokan oppilaista
 - Huostassa olleet 0–17 -vuotiaat
 - Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17 -vuotiaat

Painopistealue 2) Ikääntyneiden hyvinvointi

Tavoite A) Ikäihmisten toimintakyvyn ja hyvinvoinnin tukeminen

- Toimenpiteet ja vastuutahot
 - Seniorineuvola-toiminnan käynnistämisen arviointi
 - Kotona asuvien ikääntyvien toimintakyvyn tukeminen (kuntouttavan työtteen käyttö kotihoidossa ja palveluasumisessa)
 - Kotona ja palvelukodeissa asuvien aktiivisuuden ja toimintakyvyn tukeminen musiikin ja toimintakykyä edistävän toiminnan avulla (hyödyntäen esimerkiksi kansalaisopiston tarjontaa)

- Ikäihmisten omaehtoista kuntoutusta tukevan toiminnan ja seniorineuvolan yhteydessä annettavan kuntoneuvonnan ja ohjauksen kehittämien
- Senioriasumisen muotojen kehittämien
- Kunnan, yhdistysten ja seurakunnan välisen yhteistyön kehittämien: Ikäihmisten yksinäisyyden ehkäiseminen ja vapaaehtoistoiminnan kehittäminen ikäihmisten hoidossa
- Resurssit
 - Ylä-Savon Sote
 - Kansalaisopiston ym. tahojen tuottama virkistystoiminta
 - Seurakunta
 - Yhdistykset
- Arviointimittarit
 - Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä
 - Virkistystapahtumat palveluasumisessa
 - Vapaaehtoistoimijoiden käyttö ikäihmisten palveluissa

Tavoite B) Vanhusneuvoston roolin vahvistaminen

- Toimenpiteet ja vastuutaho
 - Kotona asuvien yli 75 -vuotiaiden määrä
 - Virkistystapahtumat palveluasumisessa
 - Vapaaehtoistoimijoiden käyttö ikäihmisten palveluissa
- Resurssit
 - Vanhusneuvoston sihteeri
- Arviointimittarit
 - Vanhusneuvoston kokoontumis-, tapaamis- ja kuulemiskerrat

Tavoite C) Se, että ikäihmiset asuisivat kotona mahdollisimman kauan

- Toimenpiteet ja vastuutaho
 - Omaishoidon resursoinnin tukeminen
 - Kotiin annettavia tukipalveluja kehittämien hyödyntäen teknologiaa ja monimuotoista palvelutuotantoa (palvelu-seteli, yksityiset ja kolmannen sektorin toimijat)
- Resurssit
- Arviointimittarit
 - vanhuspalveluiden laatusuosituksat

Painopistealue 3) Eriarvoisuuden ehkäiseminen ja vähentäminen

Tavoite A) Työttömien terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtiminen

- Toimenpiteet ja vastuutaho
 - Työttömien terveystarkastusten tekeminen pitkäaikaistyöttömille ja kuntouttavaan työtoimintaan osallistuville
 - Tiivis yhteistyö työllisyydestä vastaavien kanssa
 - Terveysten vaalimista ja vahvistamista koskevat luennot ja tapahtumat

- Resurssit
 - Kansalaisopiston järjestämät terveysaiheiset luennot
- Arviointimittarit
 - Työttömien toteutuneiden terveystarkastusten määrä

Tavoite B) Pitkäaikaistyöttömien ja vajaakuntoisten työllistäminen

- Toimenpiteet ja vastuutaho
 - Kuntouttava työtoiminta
 - Työkokeilu
 - Oppisopimuskoulutus
 - Tukityöllistäminen
- Resurssit
 - Pysäkki ry
 - Etappi-hanke
 - Nuoret Duuniin-hanke
 - Kunnan työllisyystoiminta
- Arviointimittarit
 - Työttömyysaste
 - Palveluissa olevat henkilöt kk:ssa
 - Työmarkkinatukiosuutta kerryttävä henkilömäärä

Tavoite C) Ikääntyvien syrjäytymisen ehkäisy

- Toimenpiteet ja vastuutaho
 - Matalan kynnyksen palveluiden tarjoaminen ikääntyville (päiväkeskus, ryhmätoiminta, seniorineuvoja, seniorineuvola jne.)
 - Hyvinvointia tukevat kotikäynnit ei-palveluiden piirissä oleville
 - Vastuutaho: kolmannen sektorin palvelut, kuten seurakunta, järjestöt, yhdistykset sekä vanhusneuvoston toiminta ja aktiivisuus
- Resurssit
 - Vanhusneuvosto
 - Seniorijärjestöt
 - Yhdistykset
- Arviointimittarit
 - Ryhmätoimintaan ja palveluihin osallistuneiden määrä
 - Vanhusneuvoston toimintakertomus

Painopistealue 4) Liikkumisen edistäminen

Tavoite A) Liikuntapaikkojen ja -ryhmien sekä järjestävien tahojen helppo löydettävyys ja saavutettavuus

- Toimenpiteet ja vastuutaho
 - Liikuntapaikkojen ja -ryhmien esittäminen selkeästi kunnan verkkosivuilla
 - Kotisivujen päivittäminen riittävän usein; ajan tasalla pitäminen
- Resurssit

- Opiston ohjelman julkaiseminen vuosittain
- Arviointimittarit
 - Toteutunut, päivitetty sähköinen liikuntakalenteri

Tavoite B) Terveellisiin elämäntapoihin, liikunnallisuuteen ja päihteettömyyteen ohjaaminen

- Toimenpiteet ja vastuutaho
 - Terveysneuvonta
- Resurssit
 - Urheilu- ja liikuntajärjestöt
 - Kunnan kunto- ja liikuntasalit
 - Vapaa-aikatoimi
 - Kuntalaisten oma asenne
- Arviointimittarit
 - Kouluterveyskyselyn tulokset: terveyttä, liikuntaa, ylipainoa ja ravitsemusta koskevat kysymykset sekä nuorten tupakointia ja päihteiden käyttöä koskevat kysymykset

Tavoite C) Kuntalaisten liikunnan harrastamisen lisääminen

- Toimenpiteet ja vastuutaho
 - Ohjatut ja tuetut liikuntaryhmät eri ikäryhmille
- Resurssit
 - Liikuntas sihteeri
 - Kansalaisopiston liikuntapainotteisten kurssien runsas tarjoaminen
- Arviointimittarit
 - Toteutuneet ryhmät ja kävijämäärät

Ota kantaa!

Mitä mieltä olet kunnan hyvinvointityöryhmän asettamista tavoitteista? Ovatko painopistealueet mielestäsi oikeat? Entä ovatko toimenpiteet riittäviä? Uskotko, että tavoitteet voidaan saavuttaa mainittujen toimenpiteiden avulla, vai olisiko sinulla parempia ehdotuksia? Onko mielessäsi jokin muu seikka, johon kunnan hyvinvointipolitiikassa ja päätöksenteossa tulisi erityisesti kiinnittää huomiota? Mikä mielestäsi tärkeä tavoite on jäänyt asettamatta?

Sinulla on mahdollisuus vapain kommentein ottaa kantaa hyvinvointikertomuksen suunnitelmaan 31.8.2015 asti. Kertomalla mielipiteesi voit vaikuttaa päätöksentekoon.

Kuntalaisten kuuleminen toteuttaa kuntademokratiaa. Kuntalain 22 §:n mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Yksi keino edistää kuntalaisten osallistumista ja vaikuttamista on asukkaiden mielipiteiden selvittäminen ennen päätöksentekoa.

TAUSTAA HYVINVOINTIKERTOMUKSEN PAINOPISTEALUEILLE:

Yhteenveto ja johtopäätökset havainnoista ja arvioinneista

Kunnan rakenteet, talous ja elinvoima

Kunnan asukasluku oli 31.12.2012 3930 ja 31.12.2013 3874. Väestökehitys on ollut laskevaa niin Vieremällä kuin koko Ylä-Savossakin joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Vieremän nettomuutto oli 4,1 negatiivinen tuhatta asukasta kohti. Eli 1000 asukkaan joukosta muutti pois 4,1 henkilöä enemmän kuin mitä Vieremälle oli muuttajia. Vuonna 2012 nettomuutto oli negatiivinen kaikissa vertailukunnissa. Vuonna 2013 Vieremän nettomuutto oli koko vuoden osalta negatiivinen 51.

Syntyvyys on Vieremällä ollut kohtuullisen hyvällä tasolla, kuitenkin kuolleita on ollut jonkin verran syntyneitä enemmän. Koko Ylä-Savossa ikäihmisten osuus väestöstä on suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Lapsiperheiden osuus pienenee kaikissa Ylä-Savon SOTE:n kunnissa, mikä pienentää perheiden tarvitsemien palveluiden kysyntää.

Työttömyys on ollut Vieremällä Ylä-Savon keskimääräistä tasoa alempi, mutta on noussut noin 10 prosentin tienoille hiukan ajankohdasta riippuen. Vieremän haasteena on pitkäaikaistyöttömien suhteellisesti suuri osuus. Tämä vaikuttaa siihen, että kunta maksoi työmarkkinatuen kuntaosuutta vuonna 2013 noin 144 000 euroa ja vuonna 2014 noin 190 000 euroa. Lakimuutos aiheuttaa sen, että maksuosuus kasvaa ellei pitkäaikaistyöttömien määrää saada olennaisesti vähennettyä.

Vieremän työpaikkaomavaraisuus on parhaimmalla tasolla koko Pohjois-Savossa, noin 117 %. Eli jokaista 100 työntekijää kohti on 117 työpaikkaa. Vieremän vahvuus on maatalouden ja metalliteollisuuden vahva panos työpaikkojen määrässä.

Ylä-Savossa verotulot ovat kasvaneet muuta maata maltillisemmin. Valtionosuudet ovat myös kasvaneet muuta maata enemmän. Työttömyyden kasvu vuodesta 2011 lähtien on seurannut koko maan kasvusuuntausta.

Kaikki ikäryhmät

Kelan sairastavuusindeksi (ikävakioitu 2012) on ollut laskusuunnassa ollen vuonna 2012 116,2. Eli käytännössä väestö on sairastanut aikaisempaa vähemmän. Indikaattori ilmaisee jokaiselle Suomen kunnalle lasketun indeksin avulla miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan väestön keskiarvoon (= 100). Luku on laskettu ikävakioituna. Kelan Sairastavuusindeksi perustuu kolmeen tilastomuuttajaan: kuolleisuuteen, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuuteen työikäisistä (16 - 64-vuotiaat) sekä lääkkeiden ja ravintovalmisteiden korvausoikeuksien haltijoiden osuuteen väestöstä.

Vieremän pienituloisuusaste on koko maan keskiarvoa korkeampi, mutta alempi kuin muutamissa naapurikunnista. Kehityksessä ei ole tapahtunut dramaattisia muutoksia viime vuosien aikana. Neljä prosenttia asutokunnista on saanut yleistä asumistukea. Lukema on ollut Vieremällä kasvussa, mutta se on lähes puolet pienempi kuin maassa keskimäärin (7,4%). Vieremällä maksettiin vuonna 2013 toimeentulotukea 42 euroa / asukas. Tämä on vain kolmasosa koko maahan verattuna, sillä koko maassa toimeentulotukea maksettiin keskimäärin 135 euroa / asukas. Vieremällä toimeentulotukea maksetaan myös Ylä-Savon kuntiin verrattuna huomattavasti vähemmän.

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset olivat Vieremällä 3 648 euroa / asukas, kun koko maassa keskimäärin 3445 euroa. Kustannukset ovat suunnilleen samalla tasolla Iisalmen kanssa ja jonkin verran matalammat Kiuruveden ja Sonkajärven verrattuna.

Ylä-Savon Soten toimialueen sairastavuusindeksi on kelan indeksin mukaan n. 20 % valtakunnan keskiarvoa suurempi. Toimialueen sisällä Sonkajärven ja Kiuruveden sairastavuus indeksi on Iisalmen ja Vieremän indeksiä suurempi. Perusterveydenhuollon avohuollon lääkärikäyntien tuotto ylittää toimialueella valtakunnan keskimääräisen tason. Erityisesti Vieremällä taso ylittää n. 40 % valtakunnan keskiarvon.

Toimeentulotuen kulutus on yhteydessä alueen muihin hyvinvoinnin tekijöihin, kuten vuokratason, sairastavuuteen sekä työttömyyteen (varsinkin pitkäaikaistyöttömyyteen). Suuri merkitys on myös ns. ensisijaisten etuuskien riittämättömyydellä kattamaan henkilöiden ja perheiden elämistä. Vieremällä vuosien 2012 - 2013 aikana toimeentulotuen kulutus on vähentynyt.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Elämänlaatu, ei yhtään läheistä ystävää: 12,4 %, 4%-yks. korkeampi kuin maassa keskimäärin ja 4,8%-yks. korkeampi kuin Ylä-Savossa. Pientä kasvua edelliseen tutkimukseen.

Terveys ja toimintakyky: Heikentynyt voimakkaasti edellisestä mittauksesta. Päivässä vähintään kaksi oiretta, koululounaan syöntiä ja huumeiden kokeilua lukuunottamatta tilanne heikempi kuin Ylä-Savossa ja koko maassa. Useimmissa indikaattoreissa tilanne heikentynyt vähintään 15 % edelliseen mittaukseen. Huolestuttavaa on tupakoinnin lisääntyminen, kun se muualla maassa pienenee. Tupakointi on 2,4 kertaa yleisempää Vieremällä 8. ja 9. luokkalaisilla kuin maassa keskimäärin samanikäisillä. Positiivista on huumausaineiden kokeilun pienuus Ylä-Savoon ja muuhun maahan verrattuna.

Turvallisuus: Vieremällä huostaanotettuja lapsia vähemmän kuin Ylä-Savossa ja maassa keskimäärin. Vanhemmuuden puutetta kokee joka neljäs 8. ja 9.-luokkalaisista. Määrä on isompi kuin Ylä-Savossa ja maassa keskimäärin.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kunnissa ei ole kuntayhtymän toiminta-aikana tapahtunut vuosittain suurta muutosta huostaan otettujen ja sijaishuoltoon sijoitettujen lasten määrässä. Vuosittain on oman kodin ulkopuolelle sijoitettuna ollut noin 100 lasta/nuorta. Luku sisältää vuoden aikana alkaneet uudet sijoitukset ja edellisiltä vuosilta jatkuvat sijoitukset. Kuntayhtymän oman 7- paikkaisen lastenkodin perustaminen on vähentänyt lastensuojelun laitoshuollon ostopalvelujen tarvetta. Sijaishuollosta noin 70 % on voitu järjestää perhehoitona.

Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä olevia lapsia/nuoria on keskimäärin vuosittain ollut noin 550. Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on asiakkaana keskimäärin 50 lasta. Kuntayhtymän kahdessa, asukasluvultaan pienemmässä kunnassa, sosiaalityöntekijän asiakasmäärä on suosituksen mukainen noin 30 akuutissa työvaiheessa olevaa asiakasta.

Avohuollon tukitoimena on käytetty lastensuojelulaissa mainittuja tukitoimia mm. perhetyötä, tukihenkilötoimintaa, tukiperhetoimintaa, taloudellista tukea opintoihin ja harrastuksiin, ohjausta päivähoitoon ja kotipalveluun sekä sosiaalityötä.

Nuoret ja nuoret aikuiset

Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17 - 24-vuotiaita oli Vieremällä vastaavanikäisestä väestöstä 14,6 prosenttia vuonna 2012 (pitääkö paikkansa??). Lukema oli kasvussa ja jonkin verran naapurikuntia korkeampi. Lukema siis ilmaisee koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17 - 24-vuotiaiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Koulutuksen ulkopuolelle jääneillä tarkoitetaan henkilöitä, jotka ko. vuonna eivät ole opiskelijoita tai joilla ei ole tutkintokoodia eli ei perusasteen jälkeistä koulutusta.

Alle 25-vuotiaille naisille tehtyjen raskaudenkeskeytysten määrä per tuhatta 15 - 24-vuotiasta naista kohti, on Ylä-Savon SOTE:ssa (17.2) enemmän kuin keskimäärin Suomessa (14.1) tai Pohjois-Savossa (12.8). Ylä-Savon SOTE kuntien kohdalla tilanne on huolestuttavin Vieremällä, jossa raskaudenkeskeytyksiä tehdään eniten (33.3)

Eryityskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 16-24 vuotiaita on Ylä-Savon SOTE:ssa (7.96%) enemmän kuin keskimäärin koko Suomessa (6,1%) ja Pohjois-Savossa (7,3%). Vieremällä erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen määrä on noussut aina vuoteen 2012 saakka (10%), jonka jälkeen määrä on pudonnut 8,1%:iin vuonna 2013.

Työikäiset

Vieremällä sai vuonna 2013 työkyvyttömyyseläkettä 12,5 % 25-64-vuotiaista. Koko maassa keskimäärin lukema on 8 prosenttia eli Vieremällä osuus on keskimääräistä korkeampi. Iisalmen lukuun ottamatta lukema on kuitenkin muissa Ylä-Savon kunnissa vieläkin korkeampi.

Vaikeasti työllistyvien määrä on kasvanut merkittävästi Vieremällä, vaikka se onkin samalla tasolla kuin keskimäärin koko maassa. Vaikeasti työllistyviä oli vuonna 2013 4,9 prosenttia 15-64-vuotiaista. Vaikeasti työllistyvien ryhmään luetaan pitkäaikaistyöttömät, rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät, toimenpiteeltä työttömäksi jääneet ja toimenpiteeltä toimenpiteelle siirtyneet.

Samalla tavoin kuin vaikeasti työllistyvien määrä, myös toimeentulotukea saaneiden osuus on kasvanut merkittävästi. Lukema on kuitenkin koko maata pienempi ja matalammalla tasolla kuin muissa Ylä-Savon kunnissa keskimäärin. Indikaattori kertoo kuinka suuri osuus parhaassa työiässä olevasta väestöstä on toimeentulotuen piirissä pitkäaikaisesti. Toimeentulotuen pitkäaikaisasiakkaissa ovat mukana ne asiakkaat, joiden tuen tarve jatkuu vuodesta toiseen. Pitkäaikaisasiakkaiden osuus väestöstä mittaa paremmin todellista köyhyyttä kuin kaikkien toimeentulotukiasiakkaiden osuus väestöstä.

Ikäihmiset

Ikävakioidu dementiaindeksi oli Vieremällä 121,2 kun koko maan keskiarvoa kuvaava luku on 100, eli Vieremän lukema eli dementiaindeksi on koko maata korkeampi. Lukema on kasvussa, mikä selittyy väestön ikääntymisellä. Vieremän lukea on kuitenkin suunnilleen samalla tasolla kuin Ylä-Savossa keskimäärin, lisäalassa lukea on seutukuntaa huomattavasti korkeampi eli 153,4. Indikaattori kuvaa Alzheimer-tautiin määrättyjen reseptilääkitysten määrän suhteutettuna alueen väestöön. Väestön ikääntyessä erityisesti etenevät ja pysyvät muistisairaudet aiheuttavat kunnissa lisääntyvää palveluntarvetta.

Omaishoidon tuen saaneiden osuus on Vieremällä valtakuntaa korkeampi, mutta myöntämisperusteiden päivittämisellä saavutetaan yhtenäinen taso vuonna 2015. Tehostetun palveluasumista ja pitkäaikaisen laitoshoidon saavien osuutta yli 75 vuotiaiden osalta on hyvä tarkastella kokonaisuutena. SOTE kuntien palvelurakenne on suosituksia laitoshoidon painotteisempi ja tehostettua palveluasumista on runsaasti. Palvelurakenne on raskas ja kallis.

Vieremällä säännöllisen kotihoidon piirissä oli 75-vuotta täyttäneistä vastaavanikäisestä väestöstä 2013 20,2 prosenttia, mikä on lähes kaksinkertainen osuus koko maahan verrattuna, (11,9 prosenttia). Vieremän osuus on myös muuta seutukuntaa korkeampi. Indikaattori ilmaisee, kuinka monta prosenttia 75 vuotta täyttäneistä saa säännöllisesti kotipalvelua ja/tai kotisairaanhoidoa.

Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Vieremän kuntastrategia 2011-2016 on hyväksytty valtuustossa 7.11.2011 § 54.

Strategian visio on nimetty seuraavasti: "Vetovoimainen ja vireä Vieremä - Nykyajan maalaisjärjellä."

- Vetovoimainen ja vireä Vieremä: kunnassamme viihtyvät asukkaat, työntekijät ja yritykset.
- Nykyajan tarkoittaa, että omilla toimilla vaikutamme siihen, että pysymme ajan virrassa mukana. Vieremällä on edistynyt metalli- ja teknologiateollisuutta sekä maa- ja metsätalouden yrittäjyyttä
- Maalaisjärjellä: Vieremän kulttuuriperintö on luonut vahvat juuret ja perustan kunnan tulevaisuudelle ja kehittämiselle.

Strategiset painopisteet

Kasvava ja kehittyvä elinkeinoelämä

- Elinkeinoelämän kehittyminen

- kärkiyritysten toimintaedellytysten laajenemisen mahdollistaminen
- kunnan ja yrityselämän yhteistyö
- liike- ja teollisuusalueet sekä tontit
- maaseutuelinkeinot

- Osaaminen ja työllisyys

- koulutuksen ja työelämän vastaavuus
- yrittäjyyskasvatus
- työllisyyden edistäminen ja työvoiman saatavuus

- Liikenne- ja tietoliikenneyhteydet

- liikenneväylät ja niiden kunto
- laajakaistaverkko

- Positiivinen maine ja vetovoimaisuus

- asuminen ja palvelut
- kuntakeskuksen kehittäminen
- uudet viestintä- ja markkinointivälineet

Vetovoimainen asuinkunta

- Asumiselle on houkuttelevia vaihtoehtoja niin taajamassa kuin maaseudullakin

- maaseutukyläiden kehittymistä tuetaan
- infrastruktuuri on kunnossa: tiestö ja liikenneyhteydet, vesi- ja jätevesijärjestelmät, tietoliikenneyhteydet
- ympärivuotisen vapaa-ajan asumisen edellytysten kartoittaminen ja edistäminen
- kaavoittamisen ajantasaisuus ja tarpeenmukaisuus
- luonnon, luontokohteiden (esim. Talaskangas) ja ympäristöarvojen vetovoimaisuuden hyödyntäminen

- Asukasluvun lisääminen

- tonttitarjonnan monipuolisuutta vahvistetaan
- vuokra-asuntoja on tarjolla riittävästi
- seudullisilla palvelumahdollisuuksilla, esim. päivähoito, tuetaan seudullista työssäkäyntiä
- mahdollisuus virikkeelliseen vapaa-aikaan harrastusmahdollisuuksien parissa

- Myönteisen kuntakuvan vahvistaminen

- markkinoinnilla ja tiedottamisella lisätään tietoisuutta Vieremän ja seutukunnan mahdollisuuksista
- myönteinen kuntakuva on asenteena organisaatiossa ja ympäristössä
- vieremäläisten tekojen, ihmisten ja yritysten hyödyntäminen markkinoinnissa
- uusien asukkaiden ja yrityksiin tulevien työntekijöiden ja vapaa-ajan asukkaiden huomioiminen
- julkiset tilat ovat edustavassa kunnossa
- kuntakeskuksen kehittämissuunnitelma

Toimivat ja asukaslähtöiset palvelut

- Peruspalvelut lähipalveluna

- päivittäiseen elämiseen liittyvät peruspalvelut ja perusturvallisuuteen liittyvät palvelut tuotetaan lähipalveluna
- palvelut ovat saatavilla ja oikein kohdennettuja
- omaa lukiota kehitetään tavoitteena sen säilyttäminen

- Toimintatapojen ja –rakenteiden tarkastelu

- yhteistyö palvelujen tuottamisessa seudullisesti, kolmannen sektorin ja yritysten kanssa
- palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti, laadukkaasti ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan

- Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen

- kuntalaisten oman aktiivisuuden lisääminen
- ennaltaehkäisyn ja varhaisen puuttumisen periaate

- Kunnassa on osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilökunta

- täydennyskoulutus, rekrytoinnin tarkoituksenmukaisuus, työkierron hyödyntäminen
- johtamistyön ja esimiestyön kehittäminen
- työhyvinvoinnin kehittäminen
-

Sisäisen ja ulkoisen yhteistoiminnan kehittäminen

- Tasapaino itsenäisyyden ja lisääntyvän yhteistyön välillä

- konserniohjauksen kehittäminen
- konsernien ja kunnan tuloksekas ja tarkoituksenmukainen yhteistoiminta
- seudullisen yhteistyön hyödyntäminen esim. palvelujen järjestämisessä

- Yhteistyön tiivistäminen, verkostoituminen ja edunvalvonnan tehostaminen naapurikuntien ja maakunnan sekä valtakunnan tasolla

- luottamuksellisen ja vastavuoroisuuden ilmapiirin luominen
- yhteistyötä tehdään tietoisesti kehittäen

- Avoimuus päätöksenteossa

- kuntalaisten ja työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksien lisääminen ja uusien osallistumismuotojen käyttöönotto
- osaava ja toimiva virkamies- ja luottamushenkilöhallinto

Vakaa kuntatalous

- Kestävä, vakaa kuntatalous

- toimintakulujen kasvun hallinta ja tulojen lisääminen
- käyttötalouden menot ja tulot ovat tasapainossa

- talouden tunnusluvut vähintään Pohjois-Savon keskitasoa
- investointien suunnitelmallisuus
- velkamäärän hallinta
- omaisuuden tuottavuuden nostaminen esim. kiinteistöjen tehokas käyttö

Toiminta-ajatus

Vieremän kunta luo kuntalaisille hyvinvointia tarjoamalla viihtyisän ja turvallisen asuin ympäristön sekä asukaslähtöiset peruspalvelut kestävän kehityksen periaattein. Vieremä mahdollistaa yrittämiselle kilpailukykyisen toimintaympäristön. Vieremä on yhteistyökykyinen, avoin ja joustava.